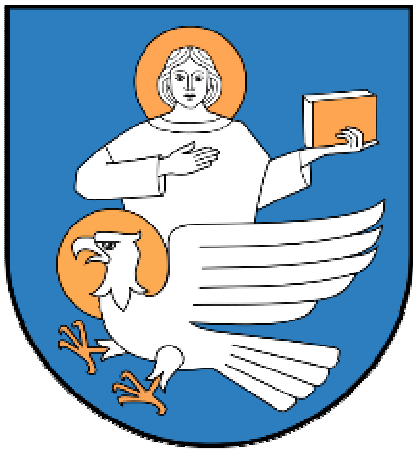

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁĄCKO NA LATA 2015-2018 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2019-2022

Projekt

ŁĄCKO 2015 r.

Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią
Polskiej Akademii Nauk
Pracownia Badań Środowiskowych i Gospodarki Odpadami
31-261 Kraków, ul. Józefa Wybickiego 7
Telefon: (12) 633 58 69, Fax: (12) 632 35 24

Zleceniodawca:
Gmina Łącko
reprezentowana przez:
Urząd Gminy w Łącku
33-390 Łącko 445

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁĄCKO NA LATA 2015-2018 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2019-2022

Projekt

Kierownik zespołu autorskiego
dr inż. Beata Klojzy-Karczmarczyk

Łącko 2015 r.

Zleceniodawca:
Gmina Łącko
reprezentowana przez:
Urząd Gminy w Łącku
33-390 Łącko 445

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ŁĄCKO NA LATA 2015-2018 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2019-2022

Projekt

Wykonano zgodnie z umową nr: 272.38.2015, nr rej. 7(C-2)15
z dn. 18.02.2015 r.

Wykonawca:

Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk
Pracownia Badań Środowiskowych i Gospodarki Odpadami
ul. Wybickiego 7, 31-261 Kraków

Zespół autorski:
dr inż. Beata Klojzy-Karczmarczyk
mgr inż. Janusz Mazurek
dr inż. Said Makoudi
mgr inż. Jarosław Staszczak
tech. Jan Żółtek

Łącko 2015 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 6
1.1. Podstawa prawna opracowania..... 6
1.2. Cel opracowania..... 7
1.3. Metodyka prac nad programem..... 9
1.4. Cele polityki ekologicznej państwa oraz województwa małopolskiego..... 10
1.5. Ochrona środowiska w dokumentach strategicznych powiatu i gminy Łącko..... 16
1.6. Kompetencje gminy w zakresie ochrony środowiska..... 23
2. Ogólna charakterystyka Gminy Łącko..... 26
2.1. Położenie administracyjne i geograficzne 26
2.2. Sytuacja demograficzna..... 27
2.3. Warunki hydrologiczne i klimatyczne.. 28
2.4. Warunki geologiczne i hydrogeologiczne, surowce mineralne 29
2.5. Środowisko przyrodnicze gminy Łącko..... 31
2.6. Użytkowanie terenu i charakterystyka gleb 32
2.7. Sytuacja gospodarcza gminy 32
2.8. Walory kulturowe i zabytki gminy Łącko..... 34
3. Stan zasobów i ocena zagrożeń środowiska na terenie gminy Łącko..... 36
3.1. Powietrze atmosferyczne 36
3.1.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego 36
3.1.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego..... 42
3.2. Wody powierzchniowe..... 43
3.2.1. Zasoby i stan czystości wód powierzchniowych 43
3.2.2. Zagrożenia powodziowe..... 46
3.2.3. Gospodarka wodno - ściekowa 47
3.3. Wody podziemne..... 49
3.3.1. Zasoby i stan jakości wód podziemnych..... 49
3.3.2. Ogniska zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych..... 52
3.4. Powierzchnia ziemi i zanieczyszczenie gleb..... 54
3.4.1. Stan jakości gleb..... 54
3.4.2. Skutki zaniechania rolniczego użytkowania gruntów rolnych..... 56
3.4.3. Główne zagrożenia i problemy ochrony gleb..... 57
3.4.4. Zagrożenia powierzchni terenu..... 60
3.4.5. Wpływ rozpraszania zabudowy na krajobraz i środowisko przyrodnicze..... 64
3.5. Zasoby surowców mineralnych..... 64
3.6. Klimat akustyczny 65
3.7. Zasoby i walory przyrodnicze gminy Łącko..... 69
3.7.1. Szata roślinna i świat zwierzęcy..... 69
3.7.2. Formy ochrony przyrody - obszary Natura 2000..... 72
3.7.3. Gospodarka leśna 81
3.7.4. Sadownictwo..... 82
3.8. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące 83
3.9. Gospodarka odpadami..... 85
3.10. Zagrożenie poważnymi awariami i nadzwyczajne naturalne zagrożenia środowiska..... 89
3.11. Główne zagrożenia dla środowiska na obszarze gminy - podsumowanie..... 91
4. Cele, kierunki i zadania programu ochrony środowiska, harmonogram działań ekologicznych..... 94
4.1. Priorytety polityki ekologicznej gminy Łącko..... 94
4.2. Kierunki i harmonogram działań ekologicznych..... 99
4.2.1. Kierunki działań systemowych..... 101

4.2.1.1. Ochrona środowiska w planowaniu przestrzennym..... 102
4.2.1.1.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 102
4.2.1.1.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 104
4.2.1.2. Edukacja ekologiczna..... 108
4.2.1.2.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 108
4.2.1.2.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 109
4.2.2. Ochrona zasobów przyrodniczych..... 112
4.2.2.1. Ochrona przyrody..... 113
4.2.2.1.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 113
4.2.2.1.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 118
4.2.2.2. Ochrona zasobów i poprawa jakości wody..... 122
4.2.2.2.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 122
4.2.2.2.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 124
4.2.2.3. Ochrona gleb i powierzchni ziemi..... 128
4.2.2.3.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 128
4.2.2.3.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 129
4.2.3. Poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego..... 133
4.2.3.1. Ochrona i poprawa jakości powietrza atmosferycznego..... 133
4.2.3.1.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 133
4.2.3.1.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 135
4.2.3.2. Poprawa jakości klimatu akustycznego..... 138
4.2.3.2.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 138
4.2.3.2.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 139
4.2.3.3. Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym..... 141
4.2.3.3.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 141
4.2.3.3.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 141
4.2.3.4. Przeciwdziałanie poważnym awariom i ograniczanie skutków nadzwyczajnych naturalnych zagrożeń środowiska..... 143
4.2.3.4.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 143
4.2.3.4.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 144
4.2.3.5. Działania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi..... 147
4.2.3.5.1. Identyfikacja problemów ekologicznych..... 147
4.2.3.5.2. Cele i kierunki działań, harmonogram realizacji zadań..... 147
5. Plan działań i koszty realizacji zadań własnych Gminy Łącko..... 149
5.1. Zadania finansowe w zakresie działań systemowych..... 150
5.2. Zadania finansowe w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych..... 151
5.3. Zadania finansowe w zakresie poprawy jakosci środowiska..... 154
6. Narzędzia i instrumenty polityki ekologicznej gminy..... 156
6.1. Instrumenty prawne 156
6.2. Instrumenty finansowe - źródła finansowania programu..... 157
6.3. Instrumenty społeczne - działania informacyjno-edukacyjne..... 166
7. Zarządzanie i monitoring realizacji programu 169
7.1. Zarządzanie programem ochrony środowiska 169
7.2. Monitoring jakości środowiska 170
7.3. Monitoring polityki środowiskowej 171
7.4. Monitoring realizacji zadań programu..... 171
8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym..... 175
9. Spis wykorzystanych materiałów 181

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna opracowania

Organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając wymagania o których mowa w art. 14 oraz art. 17 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.). W szczególności program uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.). Gminny program ochrony środowiska uchwala Rada Gminy.

Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska jest wynikająca z polityki ochrony środowiska, troska o zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego środowiska na terenie gminy (dla mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Polityka ochrony środowiska zgodnie z art. 14, ust.1. ustawy Prawo ochrony środowiska, to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zadaniem programu ochrony środowiska jest wskazanie sposobu realizacji polityki ochrony środowiska na terenie gminy, poprzez wyznaczenie głównych celów ekologicznych (priorytetów ekologicznych, celów średnioterminowych i zadań krótkoterminowych, wraz z uzasadnieniem ich wyboru, harmonogramem działań ekologicznych oraz wskazaniem środków niezbędnych do osiągnięcia założonych celów).

Gminny program ochrony środowiska jest dokumentem planowania strategicznego o charakterze doradczym, wspomagającym procesy decyzyjne i aktywne zarządzanie środowiskiem. Umożliwia podjęcie zintegrowanych działań na terenie gminy w celu zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa ekologicznego i stałej poprawy warunków życia, chroniąc przy tym stan zasobów przyrodniczych i kulturowych. Realizacja programu ochrony środowiska, to cały szereg przedsięwzięć wymagających wspólnego działania wszystkich instytucji samorządowych, podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców. Realizacja przez samorząd założonych celów środowiskowych, jest jednoznacznie związana z jego kompetencjami stanowiącymi i wykonawczymi.

Rada Gminy Łącko uchwalając program ochrony środowiska przyjmuje do realizacji wytyczone w nim priorytety i cele ekologiczne skoncentrowane na obszarach i w dziedzinach zapewniających maksymalne korzyści dla środowiska.

W roku 2015 podjęto działania mające na celu opracowanie *„Programu ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022”*. Program został opracowany przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko został opracowany zgodnie z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska - (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232,

z późn. zm.). Przyjęte w opracowanym programie cele nadrzędne polityki ochrony środowiska Gminy Łącko są zgodne z założeniami dotychczasowej Polityki Ekologicznej Państwa (uchwała Sejmu RP z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie przyjęcia dokumentu: *„Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016”*) oraz z aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi państwa, w tym z dokumentem nadrzędnym *„Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”*, przyjętym uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dn. 15 kwietnia 2014r. Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko jest również zgodny z bezpośrednim dokumentem nadrzędnym jakim jest *„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019”*. Program jest również zgodny z dokumentem *„Program Strategiczny Ochrona Środowiska”* dla województwa małopolskiego, przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LVI/894/14 z dnia 27 października 2014 r.

Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko został sporządzony przy współpracy i wykorzystaniu informacji udostępnionych przez Referat Planowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Łącku. Przy opracowaniu dokumentu wykorzystano również informacje zawarte w sprawozdaniach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie (WIOŚ), opracowania Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego oraz informacje z pozostałych instytucji i podmiotów realizujących na terenie gminy zadania związane z ochroną środowiska.

1.2. Cel opracowania

Nadrzędnym celem opracowania ***„Programu ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022”*** (w skrócie *POŚ dla Gminy Łącko*), jest wskazanie kierunków prowadzenia gminnej polityki ochrony środowiska poprzez wskazanie celów strategicznych i kierunków działań ekologicznych zmierzających do zapewnienia maksymalnej ochrony środowiska jako istotnego elementu rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. W celu opracowania programu, przeprowadzono szczegółową analizę stanu i tendencji zmian jakości głównych komponentów środowiska na terenie gminy. Zgodnie z przyjętą strukturą programu, zdefiniowano w nim nadrzędne cele średnioterminowe do osiągnięcia do roku 2022 oraz wynikające z nich kierunki działań i zadania krótkoterminowe, przewidziane do realizacji w latach 2015-2018.

Ochrona środowiska powinna być zagadnieniem spójnym z całością działań realizowanych przez gminę. Naczelną zasadą, która powinna być przyjęta w działaniach zmierzających do zdrowego i przyjaznego środowiska, jest zasada zrównoważonego rozwoju. Oznacza to taki rozwój, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia, nie ograniczając możliwości realizacji potrzeb przyszłych pokoleń. Zrównoważony rozwój oznacza prowadzenie szerokiej działalności gospodarczej i społecznej przy jednoczesnym ograniczaniu lub eliminowaniu degradacji środowiska naturalnego oraz na podejmowaniu działań zmierzających do rewitalizacji zniszczonych elementów środowiska.

Nadrzędnym kryterium rozwiązań o charakterze strategicznym na wszystkich szczeblach zarządzania w gminie, powinno być realizowanie działań systemowych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Jest to takie prowadzenie strategii, polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, które pozwala zachować zasoby i walory środowiska przyrodniczego w stanie zapewniającym możliwości ciągłego korzystania z nich, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Polityka środowiskowa umożliwia harmonizację rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną walorów środowiska i powoduje konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką sektorową w głównych dziedzinach gospodarki. Długoterminowym celem *POŚ dla Gminy Łącko* jest dążenie do zrównoważonego rozwoju gospodarczego, gdzie ochrona środowiska stanowi nierozłączną część procesów rozwojowych i jest rozpatrywana razem z nimi. Sformułowanie podstaw polityki środowiskowej samorządu gminnego wiąże się decydująco z określeniem celu tej polityki, który z jednej strony powinien uwzględniać krajowe, wojewódzkie i powiatowe zadania ochrony środowiska, zaś z drugiej strony tworzyć warunki do realizacji lokalnych celów społeczno-ekonomicznych. Na przyszły stan środowiska przyrodniczego w gminie ma wpływ wiele czynników. Są to m.in.: tempo wzrostu poziomu życia mieszkańców, skala aktywności gospodarczej, kierunki rozwoju rolnictwa i transportu oraz dostępność środków finansowych na inwestycje z zakresu ochrony środowiska.

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych analiz głównych uwarunkowań i problemów ochrony środowiska, w opracowanym ***„Programie ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022”*** przyjęto jako główny kierunek działań w ramach prowadzonej polityki środowiskowej Gminy Łącko:

Kompleksowa ochrona środowiska Gminy Łącko, zmierzająca do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, sprzyjająca rozwojowi rolnictwa ekologicznego, realizowana z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju gospodarczego

Cel ten jest zgodny z głównymi celami, priorytetami i zadaniami wynikającymi z aktualnego programu ochrony środowiska dla województwa małopolskiego oraz programu powiatowego. Cele *POŚ dla Gminy Łącko* są również zgodne z celami i priorytetami odnoszącymi się do środowiska przyrodniczego, sformułowanymi w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego”.

Ochrona środowiska jest jednym z obowiązkowych działań władz publicznych, które poprzez swoją politykę powinny dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego. Do obowiązków gminy należy, miedzy innymi, wykonywanie zadań z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiedzialność za jakość życia mieszkańców. Członkostwo w Unii Europejskiej narzuca odpowiednie wymogi i konieczność osiągnięcia standardów UE w zakresie ochrony środowiska. Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w znacznej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym a także od pozyskania środków finansowych oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony mieszkańców. Podejmowane działania powinny być prowadzone zgodnie z

opracowanym uprzednio programem działań krótko- i średnioterminowych, sporządzonym na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji aktualnej i przewidywanych zagrożeń środowiska w gminie. Program ochrony środowiska jest jednym z dokumentów planowania strategicznego, stawiającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu gminnego i określającym wynikające z niej działania. Program powinien być wykorzystywany, jako instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska. Program ochrony środowiska powinien stanowić przesłankę konstruowania budżetu gminy i jest podstawą do ubiegania się o fundusze pomocowe ze źródeł krajowych oraz z funduszy Unii Europejskiej.

Realizacja zadań postawionych w programie ochrony środowiska, służących do osiągnięcia celów ekologicznych dla poszczególnych komponentów środowiska, powinna spowodować poprawę warunków życia mieszkańców poprzez zachowanie lub polepszenie walorów środowiska przyrodniczego przy uwzględnieniu możliwości dalszego rozwoju i utrzymaniu głównego charakteru działalności gospodarczej prowadzonej na obszarze gminy. Poszczególne wytyczne, zawarte w programie ochrony środowiska, powinny być respektowane i uwzględniane w programach i planach szczegółowych oraz w działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska. Program ochrony środowiska służyć będzie koordynacji działań związanych z ochroną środowiska.

Opracowany *„Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022”* składa się z następujących głównych elementów:

- charakterystyka ogólna obszaru gminy,
- charakterystyka stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze gminy w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów,
- obserwowane oraz przewidywane zagrożenia środowiska przyrodniczego na obszarze gminy,
- priorytetowe cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska,
- wynikające z przyjętych priorytetów główne kierunki działań zmierzających do poprawy w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i średnioterminowych,
- uwarunkowania realizacyjne programu w zakresie koordynacji działań, źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem,
- zasady monitorowania efektów wdrażania programu.

1.3. Metodyka prac nad programem

Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko został opracowany zgodnie z zasadą otwartego planowania, czyli w ścisłej współpracy z przedstawicielami administracji rządowej, samorządowej, instytucji naukowo-badawczych, organizacji ekologicznych, podmiotów gospodarczych oraz przy udziale opiniującym stosownych organów i lokalnej społeczności.

Istotnym aspektem przygotowania programu jest ścisła współpraca z przedstawicielami gminy, ze względu na konieczność wyznaczenia w programie celów gminnej polityki ochrony

środowiska. Dokumentami wyjściowymi były wszelkie opracowania studialne i planistyczne gminy związane z działaniami w sferze ochrony środowiska lub tez mogące na to środowisko oddziaływać w sposób pośredni. W pracach nad programem wykorzystano m.in. dokumenty udostępnione przez powiat nowosądecki i gminę takie jak: aktualny powiatowy programy ochrony środowiska, strategie rozwoju, wyniki monitoringu środowiska, ankiety, sprawozdania środowiskowe i in. Na podstawie zebranych informacji oraz w oparciu o opublikowane wyniki badań środowiska na terenie gminy Łącko za lata 2013-2014, zebrano dane dotyczące stanu środowiska na terenie gminy, w podziale na poszczególne jego komponenty oraz poddano analizie zakres realizowanych i planowanych zadań.

Kierując się potrzebą zapewnienia zgodności programu ochrony środowiska z zasadami prowadzenia racjonalnej polityki ekologicznej przyjęto, że *POŚ dla Gminy Łącko* powinien mieć czytelną strukturę wynikającą z potrzeb ochrony środowiska określonych w trzech podstawowych grupach działań ekologicznych. W związku z powyższym, główne cele środowiskowe przewidziane do osiągnięcia do roku 2022 wraz z wynikającymi z nich kierunkami działań i zadaniami szczegółowymi, zostały ujęte w trzech głównych blokach tematycznych obejmujących:

- kierunki działań realizowanych w sferze systemowej,
- działania realizowane w zakresie ochrony zasobów środowiska,
- działania dla poprawy jakości środowiska i zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego.

Przeprowadzona na potrzeby *POŚ dla Gminy Łącko* analiza i ocena aktualnego stanu środowiska w gminie, stanowiła materiał wyjściowy dla określenia:

- celów ekologicznych średnioterminowych niezbędnych do osiągnięcia do roku 2022,
- kierunków działań i zadań krótkoterminowych na lata 2015-2018,
- harmonogramu realizacji programu w latach 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022,
- zasad zarządzania programem i jego monitorowania,
- aspektów finansowych wdrażania programu.

Ponadto należy podkreślić, że podstawowymi danymi wyjściowymi stanowiącymi bazę dla określenia celów i kierunków działań w niniejszym dokumencie były informacje o zmianach środowiska w ubiegłych latach, szczególnie w okresie 2013 - 2014.

1.4. Cele polityki ekologicznej państwa oraz województwa małopolskiego

Opracowany *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łącko* zawierający cele polityki środowiskowej gminy, jest zgodny z aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi państwa, w tym z dokumentem: *„Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.”*, oraz pozostaje w zgodności z założeniami dotychczasowej Polityki Ekologicznej Państwa (*uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016”*), oraz jest zgodny z celami określonymi w obowiązującym *„Program Strategiczny Ochrona Środowiska”* dla

województwa małopolskiego. W opracowanym *POŚ dla Gminy Łącko* uwzględniono również wytyczne zawarte w dokumencie „*Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (w skrócie SPA 2020)* przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29.10.2014 r. Głównym celem SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. W opracowanym *POŚ dla Gminy Łącko* uwzględniono również dokument programowy UE *„Strategia edukacji dla zrównoważonego rozwoju"* przyjęty na spotkaniu przedstawicieli Ministerstw ds. Środowiska oraz Edukacji w Wilnie, 17-18 marca 2005 r.

Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, że państwo zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych (m.in. powiatów i gmin), które powinny prowadzić politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

Jako podstawowy warunek skutecznej realizacji polityki ochrony środowiska w państwie wymienia się respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania. Realizacja przyjętej polityki ochrony środowiska opiera się na systemie prawa ochrony środowiska oraz programach, strategiach i polityce środowiskowej, określanych na różnych szczeblach administracji. Polityka ochrony środowiska określa zasady i sposoby ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz racjonalne użytkowanie zasobów przyrody. Wskazuje na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, poprzez znaczny wzrost lesistości, utrzymanie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, ochronę terenów wodno-błotnych, ochronę bioróżnorodności, renaturalizację i udrażnianie rzek, poprawę stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, poprawę klimatu akustycznego oraz ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych i poważnymi awariami przemysłowymi, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz uporządkowanie gospodarowania odpadami. Obliguje do zrównoważonego wykorzystywania surowców, materiałów, wody i energii oraz do coraz większego rozwoju energetyki odnawialnej, nakazuje kształtowanie stosunków wodnych i ochronę przed powodziami.

Głównym celem polityki ochrony środowiska jest zapobieganie negatywnym zmianom w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia ludzi wynikającego z narażenia na szkodliwe czynniki środowiskowe. Zgodnie z zasadami polityki ochrony środowiska, programy ochrony środowiska powinny być ukierunkowane na osiągnięcie głównych celów:

- usprawnienie działań w sferze systemowej w celu zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,

- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej,
- racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

W celu realizacji polityki ochrony środowiska prowadzonej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w gminnych programach ochrony środowiska należy uwzględnić następujące grupy zadań ekologicznych, niezbędnych do realizacji w zakresie adekwatnym do potrzeb, w dłuższych okresach czasu:

1. W zakresie działań systemowych:
- zapewnienie, aby projekty gminnych dokumentów strategicznych podlegały procedurze oceny oddziaływania na środowisko a wyniki oceny były uwzględniane w tych dokumentach,
- doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- udział w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w zakresie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) oraz uzgadnianie zapisów mpzp w zakresie zadań rządowych i samorządowych.

2. W zakresie ochrony zasobów naturalnych:
- dążenie do zachowania bogatej różnorodności biologicznej,
- racjonalne użytkowanie i powiększanie zasobów leśnych,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochrona przed erozją oraz stosowanie dobrych praktyk rolniczych i rekultywacja terenów zdegradowanych.

3. W zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
- ochrona wód przed zanieczyszczeniem,
- ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem,
- ochrona środowiska przed hałasem i przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- nadzór i poprawa gospodarowania odpadami,
- skuteczny nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

Cele oraz zadania konieczne dla realizacji postawionych celów, z zakresu ochrony środowiska dla całego województwa, zostały ujęte w aktualnym programie ochrony środowiska województwa małopolskiego. W dokumencie tym określono długoterminową politykę ochrony środowiska dla województwa, przedstawiono cele do osiągnięcia, określono sposoby zarządzania środowiskiem i aspekty finansowe realizacji programu. Realizacja postanowień programu wojewódzkiego pozwoli na osiągnięcie w dłuższym okresie czasu, zrównoważonego rozwoju całego województwa, gdzie ochrona

środowiska jest integralną częścią procesów rozwojowych i rozpatrywana jest z nimi łącznie. Program ochrony środowiska dla województwa jest dokumentem określającym cele i priorytety w zakresie poprawy stanu środowiska również na obszarze powiatu nowosądeckiego i gminy Łącko. Cele zawarte w programie wojewódzkim określają także kierunki działań dla programu ochrony środowiska dla gminy Łącko. Są to następujące działania priorytetowe (priorytety ekologiczne) polityki ekologicznej województwa:

- ***Poprawa stanu wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią i suszą,***
- ***Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami.***

Oprócz w/w priorytetów uznano za ważne dla poprawy stanu środowiska naturalnego uwzględnienie w programie przedsięwzięć dotyczących:

- *Ochrony przed hałasem (w szczególności komunikacyjnym),*
- *Ochrony żywych zasobów przyrody,*
- *Ochrony powierzchni ziemi (gleb i złóż surowców mineralnych),*
- *Racjonalizacji wykorzystania zasobów surowców i energii (w tym także energii odnawialnej),*
- *Ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,*
- *Ochrony przed skutkami poważnych awarii przemysłowych,*
- *Zapewnienia bezpieczeństwa biologicznego Małopolski,*
- *Podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców – działania promocyjne, edukacyjne.*

W programie wojewódzkim określono również cele o charakterze systemowym, mające służyć realizacji celu nadrzędnego. Są to następujące cele systemowe:

- *Poprawa skuteczności i dokładności działań organów administracji ds. ochrony środowiska,*
- *Zwiększenie aktywności rynku do działań na rzecz ochrony środowiska,*
- *Poprawa działania mechanizmów ekonomicznych w ochronie środowiska,*
- *Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku,*
- *Wzrost aktywności społecznych organizacji ekologicznych,*
- *Zagospodarowanie przestrzeni województwa zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,*
- *Rozwój badań i postępu technicznego mających na celu poprawę stanu środowiska,*
- *Rozwój współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony środowiska.*

Główne cele środowiskowe są osiągane poprzez realizację przyporządkowanych im zadań i działań mających na celu ochronę i poprawę jakości środowiska. Poniżej zestawiono cele długoterminowe dla województwa małopolskiego:

- *Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza,*
- *Podniesienie komfortu akustycznego mieszkańców województwa,*
- *Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,*
- *Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapewnienie poprawy jakości wód oraz ochronę zasobów wodnych,*
- *Ochrona gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i poprzemysłowych,*
- *Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bio- i georóżnorodności oraz krajobrazu,*
- *Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego Małopolski,*
- *Ochrona ekosystemów leśnych,*
- *Ochrona zasobów złóż przez oszczędne i zrównoważone gospodarowanie,*
- *Minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych i geodynamicznych,*
- *Zmniejszenie ryzyka wystąpienia i ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.*

Cele te pozostają w zgodności z celem głównym rozwoju Małopolski sformułowanym w *„Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 - 2020”:*

„Efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy
dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej
Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim”

Główny cel strategii województwa małopolskiego realizowany jest w poszczególnych obszarach działań poprzez określenie i realizację szczegółowych kierunków rozwoju województwa. Z punktu widzenia programu ochrony środowiska ważne są obszary działań dotyczące sfery przestrzennej, infrastruktury komunikacyjnej i środowiska. Są to następujące obszary działań:

- *Obszar 2 - Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego,*
- *Obszar 3 - Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej,*
- *Obszar 5 - Rozwój miast i terenów wiejskich,*
- *Obszar 6 - Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.*

W programie ochrony środowiska dla województwa małopolskiego określono zakres działań, które muszą być wdrażane na poziomie lokalnym. Do podstawowych zadań, których wdrożenie wymaga uczestnictwa gminy należą:

- *oszczędna gospodarka zasobami naturalnymi takimi jak woda, nośniki energii, wzrost lesistości w skali województwa,*
- *rozwój obszarów szczególnie chronionych,*

- *ekologiczna lokalizacja obiektów związanych z działalnością przemysłową,*
- *gospodarka wodno-ściekowa,*
- *gospodarka odpadami,*
- *rozwój zaplecza turystyczno-rekreacyjnego,*
- *usprawnienie ruchu podmiejskiego,*
- *optymalizacja transportu publicznego,*
- *edukacja ekologiczna.*

Ważnym elementem polityki ekologicznej realizowanej przez gminę jest edukacja ekologiczna wymagająca współpracy zarówno z władzami województwa, powiatu jak i pozarządowymi organizacjami ekologicznymi.

Dokumentem wynikającym z Programu ochrony środowiska jest *Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*. Celem dokumentu jest osiągnięcie w całej Małopolsce do 2023 r. dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu: pyłu PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu i dwutlenku siarki. Jak wynika ze zaktualizowanego w 2013 r. dokumentu, najważniejszymi kierunkami działań w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy są:

- *realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe,*
- *termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym oraz w obiektach użyteczności publicznej,*
- *ograniczenie emisji z transportu,*
- *ograniczenie emisji przemysłowej,*
- *edukacja ekologiczna mieszkańców.*

Efektem realizacji *Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego* będzie zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Przewiduje się m.in. osiągnięcie redukcji emisji pyłu PM10 o 28,2% i pyłu PM2,5 o 28,1%.

Dokumentem strategicznym o zasięgu wojewódzkim mającym powiązania planistyczne z polityką ekologiczną województwa jest *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego*. Podstawowym zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego jest określenie celów, zasad oraz kierunków gospodarowania przestrzenią województwa, które stanowią rozwinięcie długofalowej polityki regionalnej, określonej w strategii rozwoju województwa. Ważnym zadaniem jest także stworzenie optymalnych warunków przestrzennych do realizacji przyjętych w strategii priorytetów inwestycyjnych, jak również programów krajowych i wojewódzkich. Istotną funkcją tego dokumentu jest koordynacja zadań rządowych i samorządowych w celu osiągnięcia merytorycznej spójności i zgodności z wojewódzką polityką przestrzenną. Stanowiąc największą i usystematyzowaną bazę danych o gospodarowaniu przestrzenią regionu, plan może także służyć jako płaszczyzna wymiany informacji i podejmowania negocjacji pomiędzy samorządem województwa i gminą. Za cel generalny zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego przyjęto:

„Harmonijne gospodarowanie przestrzenią jako podstawa dynamicznego
i zrównoważonego rozwoju województwa”

Cele strategiczne stawiane w planie poszczególnym komponentom polityki przestrzennej dotyczące ochrony środowiska to:

- oszczędne i zrównoważone gospodarowanie kopalinami,
- zintegrowana ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmiernym lub nieuzasadnionym zużyciem,
- zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- wykorzystanie zasobów glebowych przy uwzględnieniu warunków ekonomicznych i racjonalności ekologicznej,
- zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych,
- ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody,
- uporządkowanie gospodarki odpadami,
- likwidacja zagrożeń dla środowiska z tytułu zanieczyszczenia powietrza, hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego,
- zapewnienie zaopatrzenia w wodę wysokiej jakości i odprowadzania ścieków.

Poszczególnym celom strategicznym przypisane zostały cele operacyjne. Kolejnym poziomem są kierunki działań, jakie należy podjąć dla osiągnięcia założonych celów operacyjnych. Inne zagadnienia pośrednio wpływające na poprawę stanu środowiska, które znalazły się w planie to:

- rozwój zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody,
- ekologizacja produkcji rolnej,
- dobrze rozwinięty system transportowy pod względem technicznym, przestrzennym, gospodarczym, społecznym i środowiskowym,
- rozwój sieci gazowych w obszarach niedoboru zaopatrzenia w gaz zwłaszcza w miejscowościach uzdrowiskowych w celu wyeliminowania palenisk węglowych,
- ograniczenie do minimum negatywnych skutków oddziaływania elektroenergetyki na środowisko przyrodnicze.

1.5. Ochrona środowiska w dokumentach strategicznych powiatu nowosądeckiego i gminy Łącko

Przy tworzeniu gminnej polityki ekologicznej układem odniesienia oprócz polityki ekologicznej państwa i województwa są lokalne dokumenty o charakterze strategicznym: *„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019”*, *„Strategia rozwoju powiatu nowosądeckiego na lata 2011-2020”*, *„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łącko - uchwała Rady Gminy Łącko z*

dn.19.03.2010 r." oraz „Strategia rozwoju turystycznego, rolniczego i gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013".

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego

Program ochrony środowiska dla powiatu jest dokumentem planowania strategicznego, stawiającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu powiatu i określającym wynikające z niej działania. Do głównych celów programu zaliczono następujące zadania:

- Uporządkowanie gospodarki odpadami,
- Poprawa stanu wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona przed powodzią i suszą,
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami,
- Ochrona przed hałasem (w szczególności drogowym),
- Ochrony żywych zasobów przyrody,
- Ochrona powierzchni ziemi (stabilizacja osuwisk, ochrona gleby i złóż surowców mineralnych),
- Racjonalizacja wykorzystania zasobów surowców i energii (w tym także energii odnawialnej),
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych,
- Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców – działania promocyjne, edukacyjne.

Powyższe priorytety stanowią podstawę do wyznaczenia celów ekologicznych i kierunków działań w poszczególnych dziedzinach odnoszących się do działań w sferze ochrony środowiska na terenie poszczególnych gmin powiatu nowosądeckiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013
wraz z aktualizacją na lata 2011-2020

Strategia rozwoju powiatu jest dokumentem w którym określono zbiór zadań przeznaczonych do realizacji nie tylko przez Starostwo Powiatowe, ale również przez gminy i całą społeczność lokalną i wszystkie instytucje działające na terenie powiatu. Zapisy strategii dotyczące ochrony środowiska stanowią wytyczne do sformułowania głównych celów ekologicznych, odpowiadających im kierunków działań i konkretnych przedsięwzięć realizowanych w gminach. Jako główne cele strategiczne rozwoju powiatu nowosądeckiego uznano:

- Cel strategiczny I - rozwój gospodarczy powiatu poprzez udoskonalony układ komunikacyjny i sprawną infrastrukturę techniczna o standardzie europejskim oraz stały rozwój przedsiębiorczości gospodarczej i obszarów wiejskich, gwarancją wzrostu ekonomicznego regionu,
- Cel strategiczny II - rozwój sfery społecznej powiatu poprzez wysoki poziom ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, zachowanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu oraz likwidację bezrobocia,

- Cel strategiczny III - rozwój strefy instytucjonalnej powiatu poprzez wzrost efektywności funkcjonowania administracji publicznej na terenie powiatu oraz stałą jego promocję.

W ramach ww. celów strategicznych zostały wyznaczone szczegółowe cele operacyjne oraz kierunki działań służące realizacji tych celów. Realizacja wyznaczonych celów rozwoju powiatu nowosądeckiego pozwoli na realizację przyjętej misji powiatu do roku 2020. Z punktu widzenia programu ochrony środowiska najważniejsze kierunki działań określone w strategii powiatu nowosądeckiego to:

- Oddziaływanie na racjonalizację przebiegu i poprawy parametrów technicznych dróg,
- Odbudowa infrastruktury drogowej narażonej na zniszczenia powodziowe i osuwiska,
- Budowa ścieżek zdrowia oraz ciągów pieszo-rowerowych,
- Wspieranie budowy sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Działania w zakresie ochrony powietrza: termomodernizacja budynków, prowadzenie działań zgodnych z programem ochrony powietrza,
- Wspieranie działań związanych z racjonalnym prowadzeniem gospodarki odpadami, w tym zawierającymi azbest,
- Wspieranie akcji edukacyjnych w zakresie ekologii,
- Rejestracja i monitorowanie zjawisk osuwiskowych w powiecie, właściwe zagospodarowanie terenów osuwiskowych,
- Wspieranie działań w zakresie ochrony przed powodzią, rekultywacja zbiorników wodnych,
- Wspieranie nowoczesnych, ekologicznych form rozwoju rolnictwa, sadownictwa i leśnictwa,
- Organizacja rynku produktów rolnych, promocja ekologicznych produktów regionalnych,
- Wspieranie nowoczesnego doradztwa rolniczego, szkolenia,
- Opracowanie i wdrożenie programów rozwoju turystyki i agroturystyki, promocja walorów turystycznych gmin powiatu,
- Rozwój szkolnictwa i ochrony zdrowia, rozbudowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łącko

Dokument stanowi kompleksową diagnozę wszystkich podstawowych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków przekształceń struktury przestrzennej gminy Łącko. Studium wskazuje ponadto tereny pod inwestycje z rozróżnieniem na sposoby użytkowania gruntów oraz wyznacza główną sieć dróg w gminnym systemie transportu. Jako główne uwarunkowania rozwoju gminy studium wymienia:

- przyrodnicze uwarunkowania rozwoju związane z bogactwem zasobów przyrodniczych gminy i ich potencjalne zagrożenia,
- środowiskowo-kulturowe uwarunkowania rozwoju gminy Łącko,

- uwarunkowania rozwoju gminy Łącko w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji (wodociągi, kanalizacja zaopatrzenie w nośniki energii, łączność).

Ostatecznym celem studium jest sformułowanie celów i kierunków rozwoju gminy w powiązaniu z obszarami sąsiednimi oraz na tle występujących na jej obszarze uwarunkowań, stanowiących szczegółowe wytyczne dla przyjmowanych po jego uchwaleniu przez Radę Gminy rozwiązań w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opracowywanych wyłącznie dla poszczególnych fragmentów gminy, sołectw, przysiółków lub ich fragmentów w zależności od występujących potrzeb wynikających z przepisów szczególnych, jak też, od wynikających bieżących potrzeb inwestycyjnych względnie potrzeb społecznych jej mieszkańców.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łącko określone zostały przyrodnicze uwarunkowania rozwoju (pozytywne i negatywne) oraz wynikające z nich wnioski:

Uwarunkowania pozytywne (możliwości rozwoju gminy)

- Górski charakter środowiska, z dużym udziałem wysokiej jakości elementów przyrodniczych oraz położenie gminy w obrębie parku krajobrazowego stwarza warunki dla rozwoju gminy na zasadach ekologicznych (co zapewni wysoki standard życia mieszkańcom), jak również rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, wymagających wysokich standardów środowiska (funkcje turystyczne i wypoczynkowe).
- Dwudzielność i wysoka jakość środowiska przyrodniczego obszaru gminy umożliwia rozwój różnorodnych funkcji gospodarczych, od intensywnego rolnictwa po rekreację.
- Położenie Łącka i Jazowska na obrzeżu Beskidu Sądeckiego, pomiędzy Gorcami i Beskidem Wyspowym oraz dobre skomunikowanie za pośrednictwem drogi regionalnej Nowy Sącz - Krościenko umożliwia rozwój tych miejscowości jako ważnych węzłów turystycznych.
- Znaczny udział terenów wyróżniających się korzystnymi warunkami glebowymi i agroklimatycznymi umożliwia intensywniejszy rozwój i specjalizację gminy w zakresie rolnictwa, ze szczególnym ukierunkowaniem na sadownictwo
- Źródliskowy charakter znacznej części obszaru gminy oraz występowanie zasobnych zbiorników wód podziemnych umożliwia zaspokojenie własnych potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę. Narzuca jednak wysoką rangę działaniom na rzecz zapewnienia naturalnej retencyjności obszaru oraz ochrony czystości wód.
- Znaczący udział lasów w użytkowaniu gruntów z przewagą lasów niepaństwowych, umożliwia samozaopatrzenie gminy w surowiec drzewny.

Uwarunkowania negatywne (bariery rozwoju gminy)

- Górski charakter środowiska, jak również wysoka ranga przyrodnicza znacznej części obszaru gminy (ważne ogniwa sieci ECONET, CORINE, obszar „Natura 2000”, PPK i jego otulina, Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu) utrudniają swobodny rozwój

przestrzenny gminy. W wyniku tego konieczne jest strefowanie obszaru pod względem intensywności i charakteru działalności gospodarczej w dostosowaniu do warunków naturalnych i walorów środowiska, co ma na względzie nie tylko ich ochronę ale również opłacalność gospodarowania.

- Duże urozmaicenie rzeźby obszaru, erozyjno - osuwiskowy charakter stoków i nasilenie tych procesów na terenie całej gminy w czasie powodzi w 1997 r. w sposób zasadniczy ogranicza swobodną zabudowę terenów, realizowaną dotąd głównie w oparciu o kryterium własności gruntu. Narzuca to konieczność uwzględniania we wszelkich zamierzeniach inwestycyjnych w większym stopniu budowy geologicznej podłoża i w wielu przypadkach specjalistycznych ekspertyz, jak również kosztownych zabezpieczeń realizacyjnych.
- Erozyjno - osuwiskowy charakter stoków i nasilenie tych procesów na terenie całej gminy w czasie powodzi w 1997r. wymusza podjęcie pilnych działań w zakresie zwiększenia zalesień i zadrzewień ochronnych w obrębie wszelkich stromizn, koryt rzecznych i wylesionych obszarów górskich, poprawy struktury lasów, jak również transformacji gruntów ornych na użytki zielone na terenach górskich. Jest również przyczyną wykluczenia wielu terenów względnie korzystnych z zainwestowania.
- Występowanie wzdłuż i w poprzek doliny Dunajca ciągów ekologicznych rangi ogólnokarpackiej uniemożliwia planowanie i realizację zabudowy doliny w sposób ciągły, lecz wymaga skupiania zabudowy wokół istniejących centrów wsi i docelowo kształtowania nisz osadniczych, rozdzielonych terenami otwartymi. Dotyczy to również wszystkich dolin bocznych, które wraz z terenami rolno - leśnymi na obszarze gminy zapewniają spójność ekologiczną, niezbędną dla funkcjonowania przyrody w tym rejonie Karpat.
- Położenie w karpackiej strefie źródliskowo-alimentacyjnej, o wysokim potencjale hydrologicznym wymaga zagospodarowania terenów górskich (położonych powyżej 700m n.p.m.) pod kątem zwiększenia naturalnej retencyjności obszaru (zwiększenie zalesień i zadrzewień, ograniczenie gruntów ornych, ograniczenie zabudowy, dogęszczania sieci dróg itp.).
- Podatność środowiska przyrodniczego na degradację wymaga bezwzględnie działań proekologicznych oraz wyposażenia terenów istniejącej i projektowanej zabudowy w infrastrukturę ekologiczną.
- Niska jakość drzewostanów leśnych w lasach prywatnych zaniża znaczenie ochronne i gospodarcze lasów oraz narzuca konieczność przyspieszenia przebudowy drzewostanów źle produkujących i przedplonowych.

W związku z powyższym, jak wykazano w strategii, polityka w zakresie kształtowania środowiska przyrodniczego gminy Łącko powinna uwzględniać:

- górski charakter środowiska jak również wysoką wartość przyrodniczą znacznej części obszaru gminy w skali polskich Karpat,
- utrzymanie naturalnej bioróżnorodności obszaru,

- zapewnienie spójności ekologicznej biocentrów i obszarów węzłowych,
- źródliskowy charakter znacznej części gminy oraz konieczność ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- zróżnicowanie zagospodarowania gminy w dostosowaniu do warunków naturalnych,
- ochronę zachowawczą obszarów i obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- realizację infrastruktury ekologicznej,
- realizację zasady eliminacji zagrożeń „u źródła”,
- oszczędną gospodarkę terenami.

Strategia Rozwoju Turystycznego, Rolniczego i Gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem który zawiera zadania przeznaczone do realizacji głównie na terenie gminy przez całą społeczność lokalną i wszystkie instytucje działające na terenie gminy.

Przeprowadzona w strategii analiza SWOT wykazała że w sferze przyrodniczo-rekreacyjnej i w sferze gospodarczej najistotniejsze problemy mogące mieć wpływ na ochronę środowiska to:

- Brak pól namiotowych oraz słaba baza noclegowa w domach prywatnych.
- Brak kompleksowej promocji gminy.
- Wysoki stopień bezrobocia.
- Brak wystarczającego przetwórstwa rolno spożywczego.
- Brak centrum kultury w Łącku.
- Zły stan dróg wojewódzkich i powiatowych.
- Brak wystarczającej ilości chodników przy drogach wojewódzkich.
- Brak wystarczającej sieci kanalizacji sanitarnej.
- Brak wystarczającej ilości wodociągów.
- Słaba sieć dróg gminnych.
- Brak wystarczającej ilości chodników przy drogach.
- Brak wystarczającej ilości oświetlenia ulicznego.

Z przeprowadzonej w strategii analizy SWOT wynika również że w sferze przyrodniczo-rekreacyjnej i w sferze gospodarczej najważniejsze mocne strony gospodarki i warunki lokalizacyjne mogące mieć pozytywny wpływ na ochronę środowiska to:

- Korzystne położenie przy drogach wojewódzkich Nowy Sącz – Nowy Targ, Nowy Sącz – Mszana Dolna, Kraków.
- Bogate walory przyrodniczo – krajobrazowe: górzysty teren, miejsca widokowe, duża ilość lasów.

- Tradycja i folklor regionu – silne poczucie tożsamości lokalnej.
- Warunki do uprawiania różnorodnych form turystyki.
- Baza noclegowa coraz lepiej rozwijająca się.
- Znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw.
- Dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna.
- Szybki rozwój budownictwa jednorodzinnego.
- Brak przemysłu zanieczyszczającego środowisko.
- Duża aktywność gospodarcza mieszkańców.
- Systematyczne polepszanie się nawyków mieszkańców pod względem ładu i porządku.
- Wysoki poziom bezpieczeństwa obywateli – niska patologia społeczno-mieszkalna.
- Sprawne OSP wspomagają jednostkę zawodową w nadzwyczajnych zagrożeniach.
- Posiadana marka związana z łącką śliwowicą.

Najważniejsze zagrożenia gminy wynikające z przeprowadzonej w strategii analizy mocnych i słabych stron to:

- Niedoinwestowanie rejonów wiejskich i brak nakładów na modernizację infrastruktury.
- Wzrost bezrobocia spowodowany wejściem do UE przy obecnym rozdrobnieniu gospodarstw.
- Zmniejszenie ruchu turystycznego związane z brakiem postępu przy modernizacji budynków świadczących usługi agroturystyczne.
- Wpływ patologii oraz świata przestępczego istotnym zagrożeniem dla młodzieży.
- Wyjazdy za poszukiwaniem pracy i brak firm do wykonywania zadań inwestycyjnych na terenie gminy.

Najważniejsze szanse gminy według strategii to:

- Poprawiający się stan czystości wody w rzece Dunajec.
- Rozwój agroturystyki.
- Upowszechnianie hurtowej sprzedaży owoców, warzyw oraz innych produktów rolnych.
- Wykorzystanie pracowitości i aktywności mieszkańców.
- Rozwój infrastruktury na terenie gminy.
- Skuteczna polityka w zakresie ochrony środowiska.
- Możliwości korzystania z dotacji, środków strukturalnych i kredytów preferencyjnych.
- Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.
- Doinwestowanie oświaty i kultury.
- Wykorzystanie placówek oświatowych do wypoczynku.
- Przystąpienie gospodarstw do krajowego programu rolno-środowiskowego.

Jak wynika z powyższych zestawień, na terenie gminy Łącko przeważają pozytywne strony związane głównie z walorami przyrodniczo-turystycznymi gminy. Główne kierunki rozwoju gminy powinny być więc związane z rolniczo-sadowniczą oraz turystyczną funkcją gminy Łącko co wynika

również z opracowanych „*Planów rozwoju lokalnego*" dla poszczególnych sołectw gminy oraz jest zgodne ze „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego". Gmina Łącko dążąc do dalszego rozwoju i wzrostu gospodarczego, powinna zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, utrzymać swoją dotychczasową specyfikę produkcji rolnej i wykorzystując naturalne walory środowiska zapewnić mieszkańcom oraz turystom jak najlepsze warunki do życia i wypoczynku w czystym środowisku, w którym będą zaspakajane na odpowiednim poziomie potrzeby materialne, oświatowe, kulturalne i zdrowotne. Główne kierunki rozwoju gminy na najbliższe lata to dalszy rozwój oświaty, działań w zakresie ochrony środowiska, modernizacji dróg, promowania ekologicznych źródeł energii i rozbudowy infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Kierunki te powinny pozytywnie wpływać na rozwój drobnej przedsiębiorczości z nastawieniem na produkcję ekologiczną w rolnictwie oraz skutkować dalszą poprawę atrakcyjności turystycznej gminy.

1.6. Kompetencje gminy w zakresie ochrony środowiska

Ważnym czynnikiem kształtującym politykę ekologiczną gminy i mającym wpływ na egzekwowanie wymagań przepisów ochrony środowiska w gminie są zadania i uprawnienia przysługujące urzędom administracji gminnej na mocy obowiązujących aktów prawnych. Do kompetencji Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Łącku w zakresie ochrony środowiska należą następujące uprawnienia i zadania wynikające z obowiązujących aktów prawnych:

A. W zakresie ochrony środowiska, rolnictwa i leśnictwa:

1. Wykonywanie zadań z zakresu prawa ochrony środowiska, w tym w szczególności:
- opracowanie, aktualizacja i nadzór nad realizacją Programu ochrony środowiska,
- sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością Wójta,
- wydawanie decyzji dla osób fizycznych eksploatujących instalacje w ramach zwykłego korzystania ze środowiska,
- przyjmowanie informacji o opłatach za korzystanie ze środowiska.

2. Wykonywanie zadań z zakresu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym w szczególności:
- prowadzenie postępowania w sprawach ocen oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko,
- udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie.

3. Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie objętym właściwością Referatu.

4. Sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów prawa wodnego w zakresie objętym właściwością Wójta, a w szczególności:

- prowadzenie postępowania w sprawach zmiany stanu wody na gruncie oraz rozstrzygania sporów w tym zakresie,
- prowadzenie postępowania w sprawach powszechnego i zwykłego korzystania z wód,
- uczestnictwo w rozprawach wodno prawnych,
- wykonywanie zadań związanych z prowadzeniem wykazu oraz ewidencją kąpielisk.

5. Wykonywanie zadań związanych z ochroną powietrza, w zakresie objętym właściwością Wójta, w tym wynikających z Programu Ochrony Powierza dla Województwa Małopolskiego.

6. Wykonywanie zadań z zakresu ustawy o odpadach, a w szczególności:

- wydawanie decyzji nakazujących posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
- opiniowanie wniosków w sprawach o wydanie decyzji dotyczących gospodarki odpadami, będących w kompetencji organów ochrony środowiska,
- przyjmowanie informacji na temat wytwarzanych odpadów oraz sposobów gospodarowania tymi odpadami.

7. Wykonywanie zadań z zakresu prawa geologicznego i górniczego, a w szczególności opiniowanie i uzgadnianie sprawy z zakresu koncesji geologicznych, projektów prac geologicznych oraz planów ruchu zakładów górniczych, w zakresie objętym właściwością Wójta.

8. Sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o ochronie przyrody w zakresie objętym właściwością Wójta, a w szczególności:

- wydawanie zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów, z wyjątkiem terenów leśnych,
- prowadzenie postępowań związanych z wymierzaniem kar za wycinkę drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia,
- prowadzenie spraw związanych z formami ochrony przyrody indywidualnej.

9. Prowadzenie spraw dotyczących rolnictwa na terenie gminy, a w szczególności:

- wydawanie poświadczeń o prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz zaświadczeń o pracy w gospodarstwie rolnym,
- prowadzenie spraw związanych ze spisem rolnym,
- prowadzenie spraw dotyczących ochrony roślin, w tym zwalczania chorób szkodników roślin oraz współpraca z właściwymi instytucjami w tym zakresie,
- prowadzenie nadzoru nad uprawami maku i konopi włóknistych,
- prowadzenie spraw dotyczących produkcji zwierzęcej, występowania choroby zakaźnej zwierząt oraz współpracuje z właściwymi instytucjami w tym zakresie,
- współpraca z izbami rolniczymi.

10. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach gminnych w zakresie objętym właściwością Wójta.

11. Wykonywanie zadań z zakresu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w zakresie opinii projektów rekultywacji i zagospodarowania gruntów rolnych i leśnych.

12. Realizacja zadań z zakresu prawa łowieckiego, w zakresie objętym właściwością Wójta oraz współpraca z kołami łowieckimi.

13. Prowadzenie działań z zakresu popularyzacji ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.

14. Prowadzenie spraw związanych z gospodarowaniem Budżetem Gminy w zakresie realizowanych przez Referat zadań.

B. W zakresie gospodarki komunalnej:

1. Organizowanie i nadzorowanie utrzymania czystości na terenie gminy.

3. Prowadzenie kontroli sanitarno-porządkowych.

4. Organizowanie zbiórki padłych zwierząt i ich utylizacji.

5. Wyznaczanie obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

6. Współpraca z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną.

7. Prowadzenie inwentaryzacji odpadów zawierających azbest.

8. Organizowanie oraz nadzór nad zbiórką odpadów zawierających azbest.

9. Realizacja zadań wynikających z Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

C. W zakresie przepisów Ustawy o ochronie zwierząt:

1. Określanie wymagań wobec osób utrzymujących zwierzęta domowe w zakresie utrzymywania bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych.

2. Organizacja ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.

3. Wydawanie zezwoleń na utrzymanie psa rasy uznanej za agresywną oraz ich ewidencja.

4. Nadzór nad schroniskami świadczącymi usługi na rzecz gminy.

5. Współpraca z Powiatowym Lekarzem Weterynarii oraz Towarzystwem opieki nad zwierzętami.

6. Opieka nad rannymi zwierzętami.

Pozostałe zadania w zakresie ochrony środowiska:

1. Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, konserwacja rowów melioracyjnych, cieków wodnych naturalnych.

2. Realizacja zadań w zakresie zakładania i utrzymywania w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień.

3. Współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu i jednostkami organizacyjnymi Gminy w zakresie gospodarki odpadami.

4. Wydawanie zezwoleń na przyłącz do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej deszczowej i sanitarnej będących we władaniu Gminy.

5. Bieżące utrzymanie oraz remonty gminnych sieci kanalizacyjnych sanitarnych i deszczowych oraz wodociągowych.

7. Współpraca z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego.

8. Współpraca z Zarządcami dróg na terenie Gminy.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁĄCKO

2.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Łącko jest gminą wiejską położoną w województwie małopolskim, w powiecie nowosądeckim. Gmina Łącko graniczy od północy z gminą Łukowica (powiat limanowski), od wschodu z gminą Podegrodzie (powiat nowosądecki) oraz z gminą miejsko-wiejską Stary Sącz (powiat nowosądecki), od południa z miastem i gminą Szczawnica (powiat nowotarski) oraz z gminą Krościenko nad Dunajcem (powiat nowotarski), zaś od zachodu z gminą Ochotnica Dolna (powiat nowotarski) oraz Kamienica (powiat limanowski).

Gmina Łącko zajmuje obszar o powierzchni ok. 132,9 km^2. W skład gminy wchodzi 16 sołectw (rys. 1). Są to: Brzyna, Czarny Potok, Czerniec, Jazowsko, Kadcza, Kicznia, Łazy Brzyńskie, Łącko, Maszkowice, Obidza, Szczereż, Wola Kosnowa, Wola Piskulina, Zabrzeż, Zagorzyn, Zarzecze. Siedzibą Urzędu Gminy jest Łącko.

Rys.1. Mapa gminy Łącko (*źródło: Urząd Gminy Łącko*)

Granice gminy są w przewadze naturalne. Granica południowa biegnie głównym grzbietem Pasma Radziejowej, pomiędzy Przysłopem a Skałką. Granica północna sięga po szczyt Modynia, Jasieńczyka i Klończyka. Granica zachodnia biegnie grzbietem Koziarza, a następnie grzbietem Twarogów, w poprzek doliny Kamienicy Szczawskiej aż po Modyń. Granica wschodnia biegnie grzbietami Pogórza Podegrodzkiego pomiędzy Klończykiem a Dunajcem oraz grzbietem pomiędzy Dunajcem w Łazach Brzyńskich a Skałką. Granice gminy w przewadze pokrywają się z granicami zlewni III-go rzędu, tj. prawobrzeżnych i lewobrzeżnych dopływów Dunajca.

Gmina Łącko posiada dogodne warunki komunikacyjne. Przez jej teren przebiegają 2 drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 969 (DW969) łącząca Nowy Targ ze Starym Sączem,
- droga wojewódzka nr 968 (DW968) łącząca Lubień z Zabrzeżą.

Gmina Łącko znajduje się w niewielkiej odległości od dużych miast: Nowego Sącza (25 km) oraz Nowego Targu (45 km). Odległość gminy od stolicy małopolski, Krakowa, wynosi 95 km, zaś od granicy państwa w Piwnicznej 38 km.

Gmina Łącko znajduje się na krawędzi Beskidu Wyspowego i Beskidu Sądeckiego. Średnia wysokość terenu wynosi ok. 350-400 m n.p.m. Gmina Łącko należy do najbardziej malowniczych rejonów Sądecczyzny, który charakteryzuje się znacznymi walorami krajobrazowymi i turystycznymi. Powierzchnia terenu na przeważającym obszarze gminy jest silnie pofałdowana tworząc szereg wzniesień rozdzielonych wąskimi dolinami potoków. Najwyższe wzniesienia to Modyń o wysokości 1028 n.p.m., Dzwonkówka 982 n.p.m. oraz Koziarz 945 n.p.m. Przez gminę Łącko przepływa rzeka Dunajec dzieląc ją na dwie części: północną i południową, należące odpowiednio do Beskidu Wyspowego i Sądeckiego. Częściowo gmina położona jest także na terenie Gorców. Około 42 % terenu gminy stanowią góry średnie i niskie. Dotyczy to głównie części gminy położonej w Beskidzie Sądeckim. Około 44 % powierzchni zajmują pogórza, głównie średnie, najczęstsze w obrębie Beskidu Wyspowego. Około 14 % obszaru gminy zajmują doliny rzeczne. Wśród nich największymi są dolina Dunajca oraz dolina Kamienicy. Spośród dolin bocznych największymi są dolina Czarnej Wody i Dolina Obidzkiego Potoku. Większość sołectw gminy położona jest w wąskich, śródgórskich dolinach wciosowych, w których główna zabudowa skupia się wzdłuż drogi biegnącej w dolinie potoku. Lasy w gminie Łącko zajmują ok. 41 % powierzchni ogólnej, użytki rolne zajmują ok. 51 % powierzchni gminy.

2.2. Sytuacja demograficzna

Gminę Łącko zamieszkuje aktualnie ok. 16,1 tys. mieszkańców, co stanowi ok. 7,6% ludności powiatu i ok. 0,5 % ludności województwa (wg. informacji Głównego Urzędu Statystycznego - GUS, stan na 31.12.2013 r.). Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi ok. 121 osób/km^2. W ostatnich latach nastąpił wzrost liczby mieszkańców w gminie. Jak wynika z danych GUS, w latach 2009-2013 liczba ludności gminy zwiększyła się o 790 mieszkańców. Najwięcej osób zamieszkuje w Łącku, Jazowsku i Obidzy. Najmniejsze zaludnienie mają sołectwa: Zarzecze, Szczereż, Łazy Brzyńskie, Wola Piskulina.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminie Łącko w latach 2009 - 2013 (*źródło: GUS*)

Rok	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
Liczba mieszkańców gminy ogółem:	15261	15708	15780	15930	16051

Tabela 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy Łącko (dane GUS, 2011 r.)

Sołectwo	**Liczba mieszkańców**
Brzyna	701
Czarny Potok	622
Czerniec	708
Jazowsko	1637
Kadcza	1026
Kicznia	819
Łazy Brzyńskie	490
Łącko	2999
Maszkowice	1078
Obidza	1503
Szczereż	519
Wola Kosnowa	712
Wola Piskulina	414
Zabrzeż	1161
Zagorzyn	948
Zarzecze	524

2.3. Warunki hydrologiczne i klimatyczne

Obszar gminy charakteryzują warunki klimatyczne typowe dla terenów górskich gdzie wyraźnie zaznacza się piętrowość klimatu od umiarkowanie ciepłego do chłodnego. Obszar gminy stanowi mezoregion dolin rzek i potoków, obejmujący doliny i kotliny do wysokości względnej 50 m, charakteryzujący się dużą kontrastowością warunków termicznych (wyższa w stosunku do otaczających terenów temperatura w dzień i niższa w nocy), dużą ilością dni z występowaniem mgieł, występowaniem zjawiska inwersji termicznych. Znaczne różnice wysokości względnej terenu oraz układ grzbietów górskich otaczających kotliny stwarzają dla tego obszaru specyficzne warunki klimatyczne. Klimat ziemi łąckiej spowodowany jest niskimi opadami atmosferycznymi, małym zachmurzeniem, późnymi pierwszymi przymrozkami i wysokim poziomem wód gruntowych.

Pod względem hydrograficznym gmina Łącko leży w zlewni Dunajca. Dunajec przepływa przez centralną część gminy z południowego zachodu na północny wschód. Przepływa przez takie miejscowości jak Zabrzeż, Zarzecze, Czerniec, Łącko, Maszkowice, Jazowsko oraz Kadcza. Do najważniejszych lewobrzeżnych dopływów Dunajca na terenie gminy Łącko należy zaliczyć rzeki Ochotnica i Kamienica odwadniające masyw Gorców. Lewobrzeżnym dopływem Dunajca jest również potok Czarna Woda przepływający przez miejscowość Łącko. Prawobrzeżnymi dopływami

Dunajca są Potoki Obidzki i Jaworzynka płynące przez teren Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Obydwa potoki odwadniają pasmo Przehyby. Na terenie gminy Łącko znajduje się też dużo mniejszych bezimiennych cieków.

2.4. Warunki geologiczne i hydrogeologiczne, surowce mineralne

Jednostką geomorfologiczną w obrębie której leży obszar gminy łącko jest Dolina Dunajca, która na terenie gminy oddziela Beskid Wyspowy od Beskidu Sądeckiego. Dolina Dunajca charakteryzuje się zmiennym przebiegiem i szerokością. W obrębie jej dna wyróżniają się dobrze zachowane trzy poziomy teras: zalewowa do wysokości 2 m nad poziom wody, nadzalewowa do wysokości od 4 do 8 m oraz wysoka od 8 do 15 m nad poziom wody w korycie rzeki. Dno doliny wyścielają utwory akumulacji rzecznej i rzeczno-lodowcowej, zalegające na utworach eoceńskich (łupki z wkładkami margli).

Pod względem geologicznym obszar gminy leży w obrębie największej jednostki tektonicznej Karpat Zewnętrznych - Płaszczowiny Magurskiej. Na obszarze gminy jednostka magurska zbudowana jest ze skał osadowych wieku kredowego i paleogeńskiego, które składają się z naprzemianległych piaskowców i łupków o znacznej przewadze ilościowej gruboławicowych piaskowców nad łupkami.

Najmłodszymi osadami na obszarze gminy Łącko są utwory czwartorzędowe. Leżą one na starszych, sfałdowanych utworach paleogenu w postaci pokryw o różnej miąższości. Wyróżnia się tu plejstoceńskie piaski, gliny, żwiry, żwiry z głazikami, żwiry i głazy rzeczne zachowane w postaci tarasów erozyjno-akumulacyjnych. Do plejstoceńsko-holoceńskich utworów należą gliny, gliny z rumoszem skalnym, piaski i iły deluwialne i koluwialne. Osady holoceńskie są reprezentowane przez żwiry, kamieńce, głazy, piaski i żwiry rzeczne, piaski, gliny, iły, mułki, gliny deluwialne i zwietrzelinowe z rumoszem skalnym, a także koluwia osuwiskowe składające się z glin z rumoszem skalnym oraz osuniętych pakietów skalnych. Dolina Dunajca powstała wzdłuż największego uskoku obszaru Beskidu Wyspowego (przebiegającego od Krościenka po zbocza Mogielnicy). Dno doliny wypełniają piaski i żwiry akumulacji rzecznej o różnej miąższości, okryte warstwą mad gliniastych, lokalnie namułami organicznymi.

Wody podziemne na obszarze gminy Łącko występują w zróżnicowanych wiekowo i genetycznie formacjach litostratygraficznych. Na obszarze gminy zostały wydzielone trzy główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) - rys.2:

- GZWP nr 437 - Dolina rzeki Dunajec (Nowy Sącz),
- GZWP nr 438 - Zbiornik warstw Magura (Nowy Sącz),
- GZWP nr 439 - Zbiornik warstw Magura (Gorce).

Wody podziemne występujące w czwartorzędowym poziomie wodonośnym są związane z dolinami i wyścielającymi je aluwiami. Jest to bardzo wydajny zbiornik wód o ciągłym, najczęściej swobodnym zwierciadle. Pozostaje w kontakcie hydraulicznym z wodami rzeki. Zasilanie odbywa się głównie od powierzchni, poprzez infiltrację wód opadowych, a także drogą spływu podziemnego z

wyższych poziomów wodonośnych (utworów fliszowych), lokalnie drogą infiltracji wód rzecznych. Sposób zasilania powoduje, że wody podziemne zbiornika czwartorzędowego są bardzo silnie narażone na różnego typu zanieczyszczenia zagrażające jej jakości. Zbiorniki czwartorzędowe znajdują się w strefach wymagających wysokiej ochrony zasobów wód pitnych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, silnie narażonych na zanieczyszczenie. Z czwartorzędowym poziomem wodonośnym związany jest GZWP 437 – Dolina rzeki Dunajec (Nowy Sącz). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 37 tys. m^3/ dobę, a średnia głębokość ujęć wynosi 10 m.

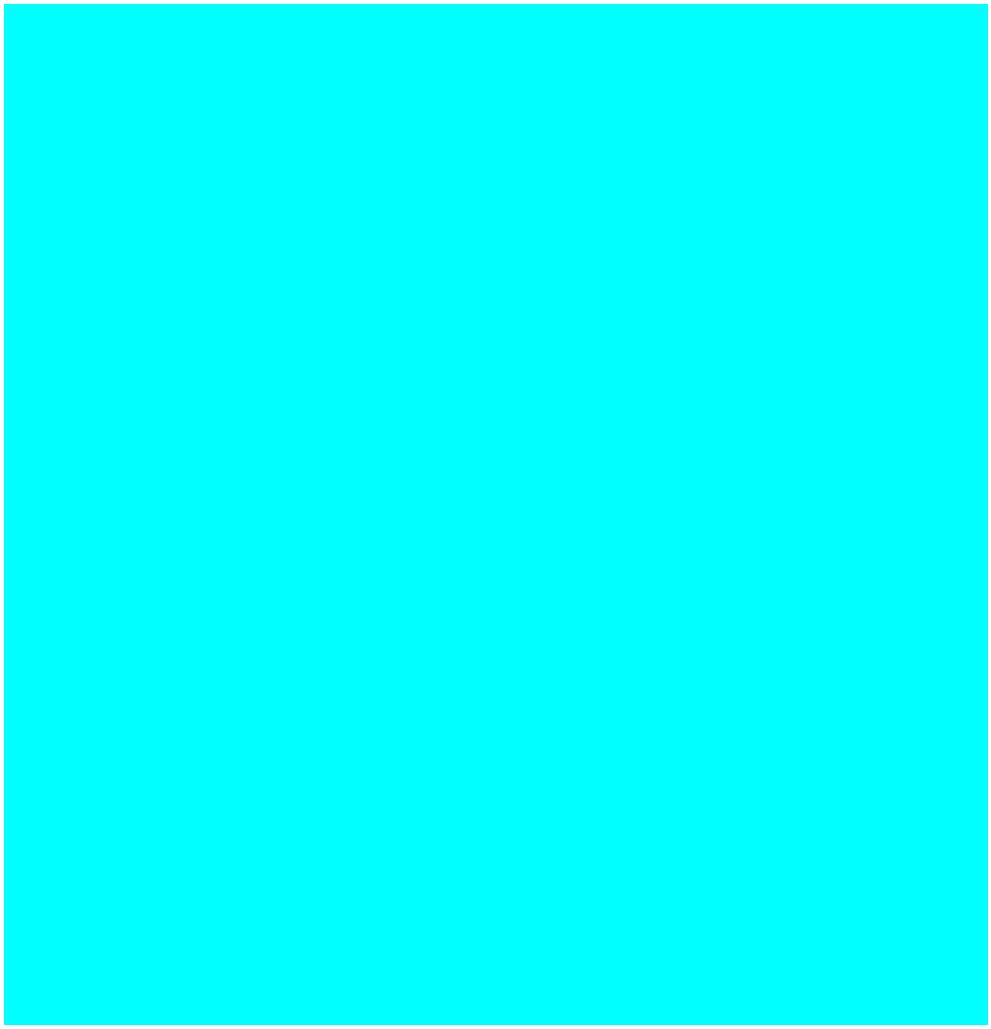

Rys.2. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na obszarze gminy Łącko
(*źródło: http://epsh.pgi.gov.pl/ - stan na rok 2015)*

Główny czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych o charakterze porowym w osadach aluwialnych i fluwioglacjalnych dolin rzek i potoków posiada na terenie gminy największe znaczenie użytkowe. Zbiornik stanowi główne lokalne źródło zaopatrzenia w wodę pitną ujmowaną w studniach wierconych i kopanych. Zbiornikami wód podziemnych o mniejszym znaczeniu użytkowym są na obszarze gminy Łącko zbiorniki w trzeciorzędowych utworach fliszowych Karpat Zewnętrznych, o charakterze wód szczelinowo-porowym. Obejmują swoim zasięgiem utwory fliszowe, w których warstwą wodonośną są gruboławicowe piaskowce serii magurskiej, podmagurskiej i łąckiej. Poziomy

- **Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska dostępne w latach 2014-2020**. W ramach funduszy strukturalnych działają programy operacyjne. W Polsce dostępne są następujące programy operacyjne (PO) w ramach których można uzyskać dofinansowanie do projektów w dziedzinie ochrony środowiska:
- Regionalne programy operacyjne wojewódzkie (RPO),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania dużych przedsięwzięć w ochronie środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2014-2020 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia (http://www.pois.gov.pl/). W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla:

- dużych inwestycji komunalnych,
- inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach,
- projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego,
- edukacji ekologicznej.

Wsparcie z Programu otrzymują zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe. Obecnie przygotowane zostały programy operacyjne które pozwolą na kontynuację realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska do roku 2020. Na poziomie krajowym z polityki spójności w latach 2014-2020 realizowanych będzie 5 tematycznych programów operacyjnych, w tym program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (www.pois.gov.pl). W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 przewidziano realizację zadań skupionych wokół 8 osi priorytetowych, z których dla realizacji zadań programów ochrony środowiska najważniejsza jest Oś II - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Głównym celem **Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020** jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Obszary planowane do wsparcia w tym programie to przede wszystkim zadania w następujących dziedzinach:

- gospodarka niskoemisyjna,
- przystosowanie do zmian klimatu,

- zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem,
- ochrona środowiska naturalnego,
- efektywność wykorzystania zasobów w sektorze środowiska,
- dziedzictwo kulturowe,
- zrównoważony transport,
- bezpieczeństwo energetyczne,
- sektor zdrowia.

Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

- wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
- poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- promowanie strategii niskoemisyjnych;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.

2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

- rozwój infrastruktury środowiskowej;
- dostosowanie do zmian klimatu;
- ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej;
- poprawa jakości środowiska miejskiego.

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska I i II osi priorytetowej:

I Oś priorytetowa - Zmniejszenie emisyjności gospodarki:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz;
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

II Oś priorytetowa - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

Małopolski Regionalny Program Operacyjny 2014-2020 (MRPO)

Celem głównym projektu MRPO na lata 2014-2020 przyjętego 01.04.2014 r., jest tworzenie warunków dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Celami szczegółowymi są:

- podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Małopolski,
- poprawa spójności wewnętrznej regionu osiągana w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju,
- rozwój potencjału instytucjonalnego podmiotów z terenu Małopolski.

Działania z zakresu ochrony środowiska realizowane będ

□ □□□□□□□□□□ □□ □□□środowiska realiz

Badania stanu środowiska realizowane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Prace badawcze wchodzą w skład systemu pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku co umożliwia ocenę prawidłowości realizowanej polityki ekologicznej. Ocenie podlegają oddzielnie poszczególne elementy monitoringu środowiska:

- monitoring wód powierzchniowych,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring zbiorników zaporowych,
- monitoring wody pitnej,
- monitoring jakości powietrza,
- monitoring gleb,
- monitoring hałasu,
- monitoring promieniowania elektromagnetycznego,
- inne doraźne działania monitoringowe.

7.3. Monitoring polityki środowiskowej

Konieczność monitorowania polityki ochrony środowiska w gminie oznacza, że wdrażanie programu jako jednego z podstawowych elementów tej polityki, będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania zadań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy celami i zadaniami,
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Najważniejszym wskaźnikiem oceny osiągnięć gminy są wyniki monitorowania stopnia realizacji zadań. Wyniki oceny rozbieżności pomiędzy celami i analiza przyczyny tych rozbieżności, będą stanowiły wkład do opracowania aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Łącko.

7.4. Monitoring realizacji zadań programu

Pomiar stopnia realizacji zadań programu odbywa się poprzez mierniki związane z poszczególnymi celami. Do szczególnie ważnych rodzajów mierników realizacji polityki ekologicznej należy zaliczyć:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska a naukowo uzasadnionym dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w wielkościach fizycznych lub za pomocą wartości sprzedanej),

- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska).

Mierniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji polityki ekologicznej gminy. Poza wymienionymi powyżej miernikami do oceny realizacji zadań ekologicznych stosowane są również następujące rodzaje wskaźników:

- wskaźniki społeczno-ekonomiczne,
- wskaźniki stanu środowiska i presji na środowisko,
- wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa.

Monitoring środowiska powinien być traktowany jako system kontroli jego stanu, dostarczający informacji o uzyskanych efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska. Jest także narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Zmiany wartości wskaźników charakteryzujących elementy środowiska są wymiernym efektem realizacji programu. Wyróżnia się trzy rodzaje wskaźników (mierników) przydatnych do monitorowania programu:

1. Wskaźniki presji wywieranej na środowisko, odnoszą się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów środowiska, przy czym możliwe jest rozróżnienie:

- wskaźników presji bezpośredniej, wyrażonej w kategoriach emisji zanieczyszczeń lub konsumpcji zasobów środowiska,
- wskaźników presji pośredniej, opisujących te szkodliwe formy działalności człowieka, które w efekcie prowadzą do wywierania presji bezpośredniej.

2. Wskaźniki stanu odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów. Odnoszą się one do ostatecznych celów realizacji programu i powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian dokonujących się w danym okresie czasu.

3. Wskaźniki reakcji które wskazują, w jakim stopniu społeczeństwo zainteresowane jest odpowiedzią na stan środowiska. Reakcja społeczna dotyczyć może indywidualnych i kolektywnych działań prowadzących do ograniczenia, opanowania lub uniknięcia negatywnego oddziaływania na środowisko, ewentualnie powstrzymania postępującej już degradacji środowiska.

Zmiany poziomu wskaźników charakteryzujących elementy środowiska są wymiernym efektem postępu w realizacji programu.

Proponowane najważniejsze wskaźniki monitoringu Programu ochrony środowiska dla gminy Łącko wraz z miernikami ich realizacji zestawiono w tabeli 44.

Tabela 44. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Łącko

Lp.	Wskaźniki monitorowania stanu środowiska/ presji na środowisko	Źródło informacji - jednostka monitorująca
1.	**Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych:** – jakość wód powierzchniowych w punktach monitoringowych, – długość sieci kanalizacji, – ilość nowych przyłączy kanalizacyjnych, – % ludności gminy obsługiwany przez zbiorcze oczyszczalnie ścieków, – ilość nowych oczyszczalni przydomowych,	ZGK w Łącku WIOŚ w Krakowie
2.	**Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód podziemnych:** – jakość wód podziemnych w punktach monitoringu,	WIOŚ w Krakowie
3.	**Wzrost jakości wody pitnej:** – % ludności gminy objętych zbiorowym zaopatrzeniem w wodę, – długość sieci wodociągowej, – długość zmodernizowanych odcinków sieci wodociągowej, – ilość zużywanej wody na 1 mieszkańca/rok, – ilość zużytej wody na cele przemysłowe, rolnicze – wyniki badań jakości wody pitnej w sieci rozdzielczej,	ZGK w Łącku SANEPID w Nowym Sączu Małopolski Urząd Statystyczny
4.	**Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza:** – klasyfikacja strefy dla kryterium ochrony zdrowia, – klasyfikacja strefy dla kryterium ochrony roślin, – średnioroczne wskaźniki zanieczyszczenia powietrza (SO_2, NO_2, PM10), – częstość przekraczania stężeń 24h PM10 ponad wartość dopuszczalną, – ilość energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych, – wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, – ilość obiektów gminnych poddanych termomodernizacji, – ilość dofinansowanych inwestycji proekologicznych w zakresie ochrony powietrza,	Wójt Gminy Łącko WIOŚ w Krakowie Małopolski Urząd Statystyczny
5.	**Stan jakości ziemi i gleb**: – powierzchnia terenów przeznaczonych do rekultywacji, – wyniki monitoringu jakości gleb, – pow. gruntów rolnych wył. z produkcji	Starosta Powiatowy w Nowym Sączu WIOŚ w Krakowie Wójt Gminy Łącko
6.	**Zmniejszenie hałasu emitowanego do środowiska:** – ilość decyzji administracyjnych w zakresie emisji hałasu, – długość zmodernizowanych nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych	Starosta Powiatowy w Nowym Sączu Wójt Gminy Łącko Marszałek Województwa Zarządcy dróg
7.	**Ochrona przyrody i krajobrazu:** – powierzchnia terenów objętych ochroną prawną, – liczba pomników przyrody, – wskaźnik lesistości gminy,	Wójt Gminy Łącko Nadleśnictwo Stary Sącz Regionalny Konserwator Przyrody
8.	**Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące:** – liczba zidentyfikowanych obszarów o przekroczonych wartościach dopuszczalnych,	WIOŚ w Krakowie

9.	**Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa:** – ilość szkoleń, odczytów, prelekcji, – ilość akcji zorganizowanych dla ochrony środowiska, – ilość instytucji biorących udział w organizowanych akcjach (szkoły, domy kultury, itp.),	Wójt Gminy Łącko ZGK w Łącku Organizacje ekologiczne
10.	**Gospodarowanie odpadami:** – całkowita masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy, – całkowita masa odpadów z sektora gospodarczego wytworzonych na terenie gminy, – całkowita masa odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym i gospodarczym, – masa odpadów komunalnych zbieranych selektywnie, – masa odpadów komunalnych składowanych bez przetworzenia na składowiskach, – osiągnięty poziom redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do wytworzonych w 1995 r., – ilość usuniętych odpadów azbestowych,	Wojewódzki System Odpadowy ZGK w Łącku Wójt Gminy Łącko
11.	**Wielkość nakładów na ochronę środowiska:** – wielkość nakładów na ochronę środowiska na mieszkańca, – wielkość nakładów na dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, – wielkość dofinansowania na usuwanie odpadów azbestowych, – wielkość dofinansowania wymiany systemów ogrzewania,	Wójt Gminy Łącko Małopolski Urząd Statystyczny
12.	**Wielkość nakładów na edukację ekologiczną**	Wójt Gminy Łącko

Lista przyjętych wskaźników jest listą otwartą i może a nawet powinna być modyfikowana w przypadku pojawienia się nowych istotnych mierników nie uwzględnionych wcześniej. Proponuje się utrzymanie analizy poziomu mierników w odstępach dwóch lat w ujęciu ilościowym, w celu uchwycenia szybkości przeobrażeń środowiska. Wskaźniki powinny być szerzej analizowane podczas sporządzania raportów z wykonania programu ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań przedstawionych w programie będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych. Uzyskane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm środowiskowych, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą stopień zaawansowania realizacji programu i umożliwiać dokonywanie okresowych korekt programu.

8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Ochrona środowiska należy do obowiązkowych działań władz publicznych, które poprzez swoją politykę środowiskową powinny dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego. Do obowiązków gminy należy, miedzy innymi, wykonywanie zadań z zakresu ochrony środowiska w oparciu o opracowany program ochrony środowiska w celu zapewnienia odpowiedniej jakość życia mieszkańców. Członkostwo w Unii Europejskiej narzuca odpowiednie wymogi i konieczność osiągnięcia standardów UE w zakresie ochrony środowiska.

Gmina Łącko w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska, uwzględniając wymagania wynikające z ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.). Gminny program ochrony środowiska oprócz lokalnych potrzeb środowiskowych, powinien uwzględniać również cele ochrony środowiska zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych powiatu, województwa i państwa. Gminny program ochrony środowiska uchwala Rada Gminy.

Nadrzędnym celem sporządzenia programu ochrony środowiska, jest troska o zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego środowiska na terenie gminy (dla mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społeczno-gospodarczej) z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W związku z powyższym, gminny program ochrony środowiska służy wskazaniu sposobu realizacji polityki ekologicznej gminy, poprzez wyznaczenie głównych celów ekologicznych i wynikających z nich zadań praktycznych, wraz z uzasadnieniem ich wyboru, harmonogramem działań ekologicznych oraz wskazaniem środków niezbędnych do osiągnięcia założonych celów.

„Program ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022” (w skrócie *POŚ dla Gminy Łącko*), został opracowany w roku 2015 przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, przy współpracy i wykorzystaniu informacji udostępnionych przez Referat Planowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Łącku. Przy opracowaniu dokumentu wykorzystano również informacje zawarte w sprawozdaniach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie (WIOŚ), opracowania Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego oraz informacje z pozostałych instytucji i podmiotów realizujących na terenie gminy zadania związane z ochroną środowiska.

W celu opracowania programu, przeprowadzono analizę aktualnego stanu środowiska gminy i ocenę tendencji zmian jakości jego głównych komponentów. Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu środowiska zaproponowano szereg działań niezbędnych dla poprawy lub utrzymania jakości poszczególnych elementów środowiska oraz ochrony jego zasobów.

Realizacja inwestycji proekologicznych i bieżące działania chroniące środowisko, przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy poprzez zachowanie lub polepszenie walorów środowiska przyrodniczego.

Program działań niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej gminy Łącko, powinien być realizowany w oparciu o zaproponowane w *POŚ dla Gminy Łącko* cele priorytetowe i wynikające z nich zadania prowadzące do osiągnięcia poprawy jakości poszczególnych elementów środowiska:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- utrzymanie dobrej jakości gleb,
- szczególna ochrona obszarów i obiektów przyrodniczo cennych,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu.

Efektywność działań podejmowanych w dziedzinie ochrony środowiska zależy od możliwości pozyskania środków finansowych na te działania oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony mieszkańców dla realizacji ustalonej polityki ekologicznej gminy. Poszczególne wytyczne, zawarte w programie ochrony środowiska, powinny być respektowane i uwzględniane w programach i planach szczegółowych oraz w działaniach inwestycyjnych na terenie gminy.

Sporządzony *POŚ dla Gminy Łącko* składa się z następujących głównych działów tematycznych:

1. Podstawy prawne programu oraz charakterystyka ogólna obszaru gminy.

Omówiono podstawę prawną i formalną sporządzenia programu, główne cele opracowania oraz cele dokumentów strategicznych państwa, województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego, istotne dla formy i treści programu, a także określono kompetencje gminy w zakresie ochrony środowiska. Omówiono główne uwarunkowania lokalizacyjne (administracyjne i geograficzne), demograficzne oraz aktualną sytuację gospodarczą gminy w powiązaniu z warunkami naturalnymi środowiska (budowa geologiczna, hydrogeologiczna, środowisko przyrodnicze, hydrologia, użytkowanie terenu i charakterystyka gleb).

2. Charakterystyka stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze gminy w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów wraz z oceną obserwowanych i przewidywanych zagrożeń środowiska naturalnego.

Rozdział 3 programu zawiera aktualne informacje o stanie wszystkich istotnych komponentów środowiska naturalnego na terenie gminy oraz przedstawia najważniejsze zdiagnozowane zagrożenia dla środowiska, stwierdzone na podstawie przeprowadzonej analizy stanu aktualnego. Dokonana ocena i diagnoza zagrożeń środowiska, stanowiła podstawę do określenia celów strategicznych i kierunków działań ekologicznych dla gminy do roku 2022. Analiza stanu środowiska na terenie gminy Łącko przeprowadzona w oparciu o wyniki badań monitoringowych wykonywanych głównie przez WIOŚ w Krakowie, w latach 2012-2014, oraz analiza informacji o stanie działań w zakresie ochrony środowiska przekazanych przez gminę i inne instytucje, pozwala wyciągnąć wnioski, że do najistotniejszych problemów gminy w dziedzinie ochrony środowiska należy zaliczyć:

- średni stan jakości wód powierzchniowych, zagrożenie zanieczyszczeniem ściekami bytowymi z indywidualnych gospodarstw domowych nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- średni stan jakościowy wód podziemnych, w związku z brakiem naturalnej izolacji poziomu wodonośnego zbiornik czwartorzędowy GZWP 437 jest zagrożony zanieczyszczeniem,
- niski, nierównomierny stopień zwodociągowania gminy,
- w związku ze skomplikowanymi warunkami morfologii terenu brak jest wystarczającego pokrycia obszaru gminy siecią kanalizacyjną, stopień skanalizowania jest niewystarczający,
- emisja zanieczyszczeń do powietrza z lokalnych źródeł - niska emisja, potęgowana naturalnymi zjawiskami klimatycznymi (inwersja) i napływem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z ośrodków sąsiednich,
- wzrastające zagrożenie hałasem komunikacyjnym w ciągu drogi wojewódzkiej 969,
- zagrożenia powierzchni terenu zjawiskami osuwiskowymi, brak pełnego rozpoznania zagrożeń osuwiskami na terenie gminy, ruchy powierzchniowo-masowe należą do grupy zagrożeń o różnym natężeniu przebiegu (od powolnych zmian od nagłych obsunięć mas ziemnych noszących znamiona katastrofy ekologicznej),
- lokalne zagrożenie podtopieniami i powodziami w dolinie Dunajca i jego dopływów.

3. Cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska. Główne kierunki działań zmierzających do poprawy w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i średnioterminowych.

W rozdziale 4 programu, w wyniku dokonanej oceny stanu aktualnego oraz przeprowadzonej analizy zagrożeń dla środowiska na terenie gminy Łącko, zaproponowano i omówiono najważniejsze priorytety polityki ekologicznej gminy Łącko. Określone zostały główne cele ekologiczne do osiągnięcia do roku 2022, oraz wynikające z nich kierunki działań i zadania krótkoterminowe na lata 2015-2018. Zgodnie z zasadami kompleksowego rozwiązywania problemów ochrony środowiska, cele oraz kierunki działań ekologicznych w opracowanym programie, rozpatrywano w trzech głównych obszarach działań:
- działania o charakterze systemowym (planowanie przestrzenne, edukacja ekologiczna),
- działania dla ochrony zasobów przyrodniczych,
- działania dla poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego gminy.

W rozdziale w sposób syntetyczny (w ujęciu tabelarycznym) przedstawiono szereg działań ekologicznych do wykonania na terenie gminy, określając jednocześnie do jakiej grupy zadań należą poszczególne działania planowane do realizacji (zadania własne gminy, zadania koordynowane przez gminę a realizowane przez inne jednostki oraz zadania będące całkowicie w zakresie kompetencji innych jednostek). Większość z proponowanych kierunków działań to zadania o charakterze ciągłym, których realizacja będzie prowadzona w całym okresie obowiązywania programu, a stopień ich zrealizowania będzie zależny od pozyskanych środków finansowych.

W *POŚ dla Gminy Łącko* zaproponowano następujące priorytetowe cele nadrzędne wokół których będą się skupiać działania szczegółowe:

1. Kierunki działań systemowych:

S - Stosowanie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych i planowaniu przestrzennym.

E - Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.

2. Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych:

B - Wzrost różnorodności biologicznej i ochrona terenów cennych przyrodniczo.

W - Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona ich zasobów.

G - Ochrona gleb przed zanieczyszczeniem i degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

3. Działania w zakresie poprawy jakości środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego

P - Ochrona i poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji gazów i pyłów.

H - Minimalizacja uciążliwości hałasu przemysłowego i komunikacyjnego.

N - Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego.

A - Ograniczenie skutków awarii przemysłowych i nadzwyczajnych naturalnych zagrożeń środowiska, poprawa bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych.

O - Minimalizacja wytwarzania odpadów, rozwój systemów selektywnego zbierania i odzysku odpadów.

4. Plan działań i koszty realizacji zadań własnych gminy Łącko na lata 2015-2018

W rozdziale 5 programu przedstawiono w ujęciu tabelarycznym, własne zadania ekologiczne gminy Łącko, wraz z przewidywanymi kosztami ich realizacji w latach 2015-2018. Przy określaniu i wyborze zadań własnych założono, że przyjęte do realizacji cele i działania będą wypadkową obiektywnych potrzeb i realnych możliwości ich spełnienia. Ich wybór wynika głównie z:

- zadań obligatoryjnych, nałożonych na samorząd gminny przez ustawodawcę, zawartych w obowiązujących aktach prawnych i wytycznych strategii ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i krajowym,
- z dostępnych środków finansowych w budżecie gminy i z możliwości pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych.

Zadania własne są realizowane z budżetu gminy przy wykorzystaniu pozyskanych środków zewnętrznych. Zadania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie realizowane są w całości przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Łącku.

Najważniejsze zadania w zakresie działań systemowych na lata 2015-2018 przewidziane do realizacji w *POŚ dla Gminy Łącko* to:

- Działania w zakresie opracowywania dokumentów o charakterze strategicznym dla gminy,

- Prowadzenie procedur ocen oddziaływania na środowisko dla inwestycji oraz dla opracowywanych dokumentów strategicznych,
- Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego konieczności ochrony zasobów środowiska,
- Działania edukacyjne w zakresie opracowywania dokumentów strategicznych,
- Prowadzenie i koordynacja działań edukacyjnych mających na celu wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Główne zadania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych na lata 2015-2018 przewidziane do realizacji w *POŚ dla Gminy Łącko* to:

- Ochrona terenów cennych przyrodniczo na terenie gminy - ochrona, pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody (w razie potrzeby),
- Wspieranie organizacji pożytku publicznego z terenu gminy w zakresie działań wpływających na poprawę stanu środowiska przyrodniczego,
- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki,
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona ich zasobów (budowa i rozbudowa odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, rozbudowa oczyszczalni ścieków),
- Ochrona gleb przed zanieczyszczeniem i degradacją, zagospodarowanie terenów gminnych, likwidowanie nielegalnych wysypisk odpadów na terenach gminnych.

Najważniejsze zadania w zakresie poprawy jakości środowiska przyrodniczego na lata 2015-2018 przewidziane do realizacji w *POŚ dla Gminy Łącko* to:

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie niskiej emisji gazów i pyłów (opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej, promocja systemów ogrzewania ekologicznego, promocja wykorzystania energii odnawialnej,
- Minimalizacja uciążliwości hałasu komunikacyjnego,
- Eliminowanie zagrożeń związanych z odpadami azbestowymi.

5. Uwarunkowania realizacyjne programu w zakresie koordynacji działań, źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem

Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w znacznej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym, od wielkości pozyskanych środków finansowych oraz od stopnia zainteresowania i zrozumienia ze strony społeczeństwa.

Program ochrony środowiska stanowi przesłankę konstruowania budżetu gminy i jest podstawą do ubiegania się o środki pomocowe ze źródeł krajowych i funduszy Unii Europejskiej. W rozdziale przedstawiono najważniejsze instrumenty prawne, finansowe oraz społeczne za pomocą których można będzie dążyć do osiągnięcia celów i zadań ekologicznych nakreślonych w programie ochrony środowiska

dla gminy Łącko. Istotnym elementem skutecznego zarządzania środowiskiem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa oraz przyjazne dla środowiska nawyki i codzienna postawa mieszkańców. W związku z powyższym, prowadzenie skutecznej edukacji ekologicznej jest jednym z najistotniejszych działań, warunkujących powodzenie realizacji zadań ekologicznych zaproponowanych w programie.

6. Zasady monitorowania efektów wdrażania programu.

W rozdziale określono kto i w jaki sposób powinien sprawować nadzór nad realizacją zadań zawartych w programie. Określono sposób w jaki powinien być prowadzony monitoring wdrażania programu (monitoring jakości środowiska oraz monitoring skuteczności realizacji polityki środowiskowej w gminie). Określono najważniejsze mierniki monitorowania stopnia realizacji *POŚ dla Gminy Łącko* z podziałem na poszczególne monitorowane komponenty środowiska lub główne źródła jego zagrożeń.

Realizacja głównych celów nadrzędnych wyznaczonych w *„Programie ochrony środowiska dla Gminy Łącko na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022”* oraz sukcesywne wykonywanie zadań ekologicznych wynikających z tych celów, w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska, będzie spełnieniem wymogów polityki ochrony środowiska gminy i państwa i powinno doprowadzić do zrównoważonego wzrostu gospodarczego gminy, w którym ochrona środowiska i rozwój gospodarczy pozostają w równowadze gwarantującej bezpieczeństwo dla zdrowia i życia mieszkańców.

9. SPIS WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

1. Informacje i opracowania sprawozdawcze Urzędu Gminy w Łącku.
2. Informacje i opracowania statystyczne. Ochrona środowiska w województwie małopolskim w roku 2012. Urząd Statystyczny w Krakowie, 2013.
3. Informacje i opracowania statystyczne. Ochrona środowiska w województwie małopolskim w roku 2013. Urząd Statystyczny w Krakowie, 2014.
4. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2008 r.
5. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. Warszawa, 2014r.
6. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 - Uchwała Rady Ministrów z dnia 29.10.2014 r. Warszawa 2014.
7. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002.
8. Kleczkowski A.S. (red.), 1984 - Ochrona wód podziemnych. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 328.
9. Kleczkowski A.S. 1990 (red.) – Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Skala 1:500 000. Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej AGH, Kraków.
10. Kondracki J., 1978 - Geografia fizyczna Polski. PWN Warszawa.
11. Malinowski J. (red), 1991 – Hydrogeologia – Budowa geologiczna Polski. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa.
12. Raport - Stan środowiska w województwie małopolskim w roku 2011, WIOŚ Kraków. Biblioteka monitoringu środowiska. Kraków 2012.
13. Raport - Stan środowiska w województwie małopolskim w roku 2012, WIOŚ Kraków. Biblioteka monitoringu środowiska. Kraków 2013.
14. Raport - Stan środowiska w województwie małopolskim w roku 2013, WIOŚ Kraków. Biblioteka monitoringu środowiska. Kraków 2014.
15. Program Strategiczny Ochrona Środowiska, Województwo Małopolskie, 2014.
16. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019.
17. Projekt europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 - www.natura2000.mos.gov.pl
18. Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2006-2013 wraz z aktualizacją na lata 2011-2020
19. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łącko - uchwała Rady Gminy Łącko z dn.19.03.2010 r.
20. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Łącko.
21. Strategia rozwoju turystycznego, rolniczego i gospodarczego Gminy Łącko na lata 2006-2013. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla Gminy Łącko. LGD „Stowarzyszenie Białych Górali i Lachów Sądeckich".
22. Skąpski K., Szklarczyk T., Patorski R., Garecki J., 1997 – Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych z utworów czwartorzędowych na obszarze Kotliny Sądeckiej. Centralne Arch. Geol. Państw. Inst. Geol. Warszawa
23. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego 2013 r.
24. Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego 2013 r.
25. Wyniki oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref w województwie małopolskim w 2012 roku. WIOŚ w Krakowie.
26. Wyniki oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref w województwie małopolskim w 2013 roku. WIOŚ w Krakowie.
27. Wyniki oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref w województwie małopolskim w 2014 roku. WIOŚ w Krakowie.
28. Program małej retencji dla województwa małopolskiego.
29. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2013 r. PIG-PIB. Warszawa 2014.
30. http://wikipedia.pl

31. Brytan J., Kruzel A., 2012 – Objaśnienia do Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Łącko, pow. nowosądecki, woj. małopolskie. PIG-PIB. Warszawa
32. http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO
33. www.lacko.pl
34. natura2000.gdos.gov.pl
35. www.wrotamalopolski.pl
36. www.stat.gov.pl/krak
37. http://geoportal.pgi.gov.pl/
38. http://www.nfosigw.gov.pl/
39. http://www.funduszeeuropejskie.gov.pl
40. http://www.funduszestrukturalne.gov.pl
41. http://www.pois.gov.pl/
42. http://www.minrol.gov.pl/
43. http://www.ekofundusz.org.pl
44. http://www.eog.gov.pl
45. www.wup.krakow.pl